

МІЖРЕГІОНАЛЬНА
АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ МЕНЕДЖМЕНТУ В УКРАЇНІ

*Матеріали Четвертої
Всеукраїнської наукової конференції,
м. Київ – Дубаї (ОАЕ), 28 лютого – 5 березня 2012 р.*

Київ
ДП «Видавничий дім «Персонал»
2013

Видання здійснене в рамках проекту “Наукові праці МАУП”

К65

Концептуальні засади формування менеджменту в Україні:
Матеріали Четвертої Всеукр. наук. конф., м. Київ – Дубаї (ОАЕ),
28 лют. – 5 берез. 2012 р. / МАУП; уклад. О. В. Баєва, Н. І. Новальська,
Л. В. Старих. — К.: ДП “Видавничий дім “Персонал”, 2013. — 292 с.

До збірника увійшли доповіді пленарних та секційних засідань, в яких розглядалися питання управління стратегічним зростанням конкурентоспроможності підприємств, сучасних аспектів управління персоналом, управління освітою та методики викладання у вищій школі, концепцій розвитку управління бізнесом, проблем та перспектив розвитку менеджменту в галузі охорони здоров’я.

Для науковців, освітян, менеджерів різних рівнів управління, а також усіх, хто цікавиться проблемами менеджменту та розвитком управлінської думки в Україні.

ББК 65.9(4УКР)290-2я43

© Міжрегіональна Академія управління
персоналом (МАУП), 2013

© ДП “Видавничий дім “Персонал”, 2013

М. О. Левченко, М. С. Дученко Методика оцінки потенціалу розвитку туризму в регіоні	184	І. В. Гуріна Сучасний стан та перспективи роз- витку фармацевтичного ринку України.....	226
В. В. Баєв Менеджмент якості підприємств туристичної індустрії	187	Л. С. Головкова Системне управління корпорацією в контексті розвитку регіону	231
М. О. Левченко, В. М. Левченко Ефективність управління бізнес-процесами торговельного під- приємства	191	О. В. Баєва Біологічна природа керівництва та лідерства	236
Н. М. Левандовська Аналіз впливу факторів на основні економічні показники роботи підпри- ємства.....	195	В. М. Порожня Управління знаннями — потенціал інтелектуального капіталу в забезпеченні конкурентоспромож- ності підприємств галузі.....	240
О. М. Січкач Аналіз економічного потенціалу під- приємства по виробництву товарів народного споживання	198	А. О. Фісун Інноваційний менеджмент: перспектива інтенсивного розвитку економіки України.....	244
В. І. Гриценко Формування системи ефективного корпоративного управління в Україні	201	Т. В. Самойленко Реформи вищого образования в Украине: опыт и проблемы	249
Н. В. Недашковська Аналіз фармацевтичного ринку України в аспекті асортименту антиретровірусних препаратів ..	206	А. О. Білоус Соціально-психологічні виміри аналізу громадської активності та громадського лідерства	253
І. А. Корінчевська Принципи формування перспектив- ної моделі розвитку служби охорони здоров'я матері та дитини	211	К. В. Павлов Особенности управления экономикой в условиях воспроизводственных диспропорций	259
О. В. Баєва Підготовка керівних кадрів у сфері охорони здоров'я: міжнарод- ний досвід	215	И. И. Климкова Евроинтеграция в высшем образо- вании: о некоторых практических аспектах внедрения.....	263
Л. В. Старих Підготовка фахівців з маркетингу медицини та фармації відповідно до вимог освітньо-професійної програми	222	С. О. Прокоф'єва Розвиток компетенцій як основний об'єкт стратегічного управління персоналом	267

АНАЛІЗ ФАРМАЦЕВТИЧНОГО РИНКУ УКРАЇНИ В АСПЕКТІ АСОРТИМЕНТУ АНТИРЕТРОВІРУСНИХ ПРЕПАРАТІВ

Поширення епідемії ВІЛ-інфекції залишається серйозною проблемою для України. За офіційною статистикою, з 1987 р. по 1 листопада 2011 р., в Україні зареєстровано 198817 випадків ВІЛ-інфекції. Серед них найбільша кількість (64 %) ВІЛ-інфікованих осіб належать до вікової групи 25–49 років — найпродуктивнішої частини суспільства, економічної основи нації.

Кінцеві цілі боротьби з ВІЛ/СНІДом у всьому світі передбачають два аспекти: зменшити кількість людей, інфікованих ВІЛ, та максимально розширити доступ до ефективного лікування людей, що живуть з ВІЛ (ЛЖВ) [3]. На сьогодні єдиним ефективним методом лікування ВІЛ-інфекції є антиретровірусна терапія (АРТ), завдяки якій є можливість трансформувати ВІЛ-інфекцію з неминуче смертельного захворювання в хронічний процес. Хоча АРТ вимагає чималих внесків, проте це економічно ефективний метод лікування: поліпшення стану здоров’я ЛЖВ сприяє підвищенню їх економічній активності, ефект від якої до 2020 р., за даними ВООЗ, прогнозується на рівні 34 млрд дол. США,

що більш ніж компенсує витрати на програми по наданню АРТ [7].

За офіційними даними ДУ “Український Центр СНІДу МОЗ України” станом на 1 жовтня 2011 р., АРТ в Україні отримує 25865 осіб, з них за кошти державного бюджету — 21009 осіб (81,2 %), серед яких 18849 осіб дорослих і 2160 дітей; за кошти Глобального фонду для боротьби зі СНІД, туберкульозом та малярією — 4856 дорослих (18,8 %), серед яких 728 пацієнтів Державної пенітенціарної служби України. Не отримує, але потребує АРТ — 9037 осіб [6].

Схема лікування АРТ включає в себе комбінацію з мінімум трьох антиретровірусних препаратів (АРВП), які необхідно приймати одночасно, безперервно та пожиттєво. На сьогодні у світі ліцензовано шість класів АРВП: 1) Нуклеозидні інгібітори зворотної транскриптази (НІЗТ): Зидовудин (AZT) рік ліцензування 1987, Диданозин (ddI) — 1991, Зальцитабін (ddC) — 1992, Ставудин (d4T) — 1994, Ламівудин (ЗТС) — 1995, Абакавір (ABC) — 1998, Емтрицитабін (FTC) — 2003. 2) Нуклеотидні інгібітори зворотної транскриптази (НтІЗ): Тенофовір

(TDF) — 2001. 3) Ненуклеозидні інгібітори зворотної транскриптази (ННІЗТ): Невірапін (NVP) — 1996, Делавірдин (DLV) — 1997, Іфавіренс (EFV) — 1998, Етравірін (ETV) — 2008. НІЗТ, НтІЗТ та ННІЗТ — кла-

си препаратів, що блокують реплікацію ВІЛ за рахунок дії на зворотну транскриптазу. 4) Інгібітори протеази (ІП) — клас препаратів, що блокують протеазу: Саквінавір (SQV) — 1995, Ритонавір (RTV) — 1996, Ін-

Таблиця 1

**Перелік зареєстрованих (перереєстрованих) АРВП в Україні
станом на 01.02.2011 р.**

№ з/п	Лікарські засоби — аналоги, які використовують діючу речовину, назва		Усього на ринку найменувань, кількість	з них:					
	повна	скорочена		бренди		виробництво			
						вітчизняне		іноземне	
				кількість	%	кількість	%	кількість	%
1	Zidovudine	AZT	14	3	21 %	3	21 %	11	79 %
2	Lamivudine	3TC	15	4	27 %	2	13 %	13	87 %
3	Zidovudine / lamivudine	AZT/3TC	14	1	7 %	4	29 %	10	71 %
4	Nevirapine	NVP	10	1	10 %	2	20 %	8	80 %
5	Zidovudine/lamivudine / nevirapine	AZT/3TC / NVP	3	0	0 %	0	0 %	3	100 %
6	Efavirenz	EFV	27	3	11%	6	22%	21	78 %
7	Zidovudine/lamivudine / efavirenz	AZT/3TC / EFV	1	0	0 %	0	0 %	1	100 %
8	Abacavir	ABC	10	4	40 %	0	0 %	10	100 %
9	Zidovudine/lamivudine/ abacavir	AZT/3TC / ABC	2	1	50 %	0	0 %	2	100 %
10	Tenofovir disoproxil	TDF	2	1	50 %	0	0 %	2	100 %
11	Tenofovir disoproxil / Emtricitabin	TDF/FTC	1	1	100 %	0	0 %	1	100 %
12	Lopinavir / ritonavir	LPV/rtv	4	4	100 %	0	0 %	4	100 %
13	Nelfinavir	NFV	6	2	33 %	1	17 %	5	83 %
14	Stavudine	d4T	11	0	0 %	2	18 %	9	82 %
15	Ritonavir	RTV	3	3	100 %	0	0 %	3	100 %
16	Raltegravir	RAL	1	1	100 %	0	0 %	1	100 %
17	Etravirine	ETR	1	1	100 %	0	0 %	1	100 %
18	Darunavir	DRV	5	5	100 %	0	0 %	5	100 %
19	Indinavir	IDV	2	0	0 %	0	0 %	2	100 %
Разом			132	35	26 %	20	15 %	113	85 %

динавір (IDV) — 1996, Нелфінавір (NFV) — 1997, Лопінавір (LPV) — 2000, Ампренавір (APV) — 2000, Атазанавір (ATV) — 2003, Фосампренавір (FPV) — 2003, Тіпранавір (TPV) — 2005, Дарунавір (DRV) — 2006. 5) Інгібітори фузії (ІФ) — клас препаратів, що блокують злиття вірусної оболонки ВІЛ з плазматичною мембраною клітини-мішені: Енфувіртид (T:20) — 2003, Маравірок (Selzentry) (MVC) — 2007, Вікрівірок (VCV) — 2011. 6) Інгібітори інтегрази (ІІ) — клас препаратів, що блокують інкорпорації провірусної ДНК в ДНК господаря: Ральтегравір (RAL) — 2007, Ельвітегравір (ETG) — на етапі клінічних досліджень.

Станом на 1 вересня 2011 р. в країні зареєстровано близько 14 тис. лікарських препаратів, серед них АРВП лише 132. Від усіх лікарських засобів (ЛЗ) близько 80 % — це препарати вітчизняного виробництва, проте серед зареєстрованих АРВП лише 15 % від вітчизняних виробників (табл. 1). 90 % ліків, що споживаються в Україні, це генерики (непатентовані лікарські препарати, біоеквівалентні до оригінального препарату (бренду) за характеристиками дозування, безпекою, силою, режимом прийому, якістю, ефективністю та призначенням; можуть відрізнятися від бренду за складом допоміжних речовин). Така ситуація не унікальна, оскільки жодна країна у світі не може собі дозволити перевести все населення на забезпечення виключно брендами.

У листопаді 2011 р. в Україні зареєстровано 121 суб'єкт господарювання, що має ліцензію з виробни-

цтва ЛЗ [5]. Серед них займаються АРВП тільки 4, з яких лише в одній фірмі повний виробничий цикл (табл. 2).

ЛЗ є особливою категорією товарів, від характеристик та якості яких залежить життя та здоров'я нації. З 1996 р. в Україні функціонує система фармаконагляду, яка здійснює моніторинг побічних реакцій (ПР) ЛЗ. У 2010 р. зареєстровано 130 повідомлень про ПР при застосуванні ЛЗ, що містять діючу речовину AZT/ЗТС (7-ме місце за частотою від усіх рапортувань). Частка повідомлень ПР, що сталися при застосуванні АРВП, становить 5,6 % [4].

Останніми роками у фармацевтичній галузі України створюються умови для розвитку конкурентного середовища для стимулювання підвищення рівня виробництва ЛЗ, що сприяє виконанню Загальнодержавної програми щодо ВІЛ-інфекції/СНІДу на 2009–2013 рр. [2]. Із січня 2011 р. Україна стала повноправним членом міжнародної Системи співробітництва фармацевтичних інспекцій. Фармацевтична галузь України в змозі запровадити на своїй території виробництво генериків в умовах стандартів належної виробничої практики, що розв'яже проблему високої вартості АРТ. Так, у 2011 р. вперше серед переможців тендерів МОЗ на закупівлі АРВП стала українська компанія ЗАТ Фармацевтична фірма “Дарниця”.

З метою розв'язання соціально-економічних проблем, реалізації державних і цільових програм необхідно переорієнтувати держзакупівлі на вітчизняні генерики, впровадити практику держзамовлення [1] на

Таблиця 2

№ з/п	Підприємство-виробник, місто розташування	Назва лікарського засобу, діюча речовина	Форма випуску	Виробничий процес
1	ЗАТ "Фармацевтична фірма "Дарниця", м. Київ	ЗИДОВУДИН, AZT	капс. по 100 мг №100 (10х10)	Повний виробничий цикл
		ЗИДОВУДИН, AZT	капс. по 250 мг № 40 (10х4)	
		ЛАМІВУДИН, ЗТС	табл. по 150 мг № 60	
		КОМБІВУДИН, AZT/ЗТС	табл. 150 мг/ 300 мг № 60	
		НЕВІРАПІН, NVP	табл. по 200 мг № 60 (10х6)	
		НЕВІРАПІН, NVP	табл. по 200 мг № 100 (10х10)	
2	ТОВ "Фармацевтична компанія "Здоров'я", м. Харків	ЗИДОЛАМ-ЗДОРОВ'Я, AZT/ЗТС	табл. 150 мг/ 300 мг № 60	фасування із in bulk фірми-виробника Гетеро Драгс Лімітед, Індія
		ЕСТІВА 200-ЗДОРОВ'Я, EFV	капс. по 200 мг № 90	
		ЕСТІВА 600-ЗДОРОВ'Я, EFV	капс. по 600 мг № 30	
		НЕЛФІН-250-ЗДОРОВ'Я, NFV	табл. по 250 мг № 270	пакування із in bulk фірми-виробника Емкур Фармасьютікалс Лтд, Індія
		ЕФКУР-ЗДОРОВ'Я, EFV	табл. по 600 мг № 30	
		ЕФКУР-ЗДОРОВ'Я, EFV	табл. по 600 мг № 60	
3	ТОВ "Фарма Старт", м. Київ	ЗИДО-Н 300, AZT	табл. по 300 мг № 100 (10х10)	фасування із in bulk фірми-виробника Гетеро Драгс Лімітед, Індія
		ГЕПТАВІР 150, ЗТС	табл. по 150 мг № 100 (10х10)	
		ЗИДОЛАМ, AZT/ЗТС	табл. 150 мг/ 300 мг № 100 (10х10)	
		СТАГ 30, d4T	кап. по 30 мг № 10х10	
		СТАГ 40, d4T	кап. по 40 мг № 10х10	
4	ТОВ "Люм'єр Фарма", м. Київ	ЛАЗІД, AZT/ЗТС	табл. 150 мг/ 300 мг № 60 у фл.	пакування із in bulk фірми-виробника Емкур Фармасьютікалс Лтд, Індія
		ЕФКУР, EFV	табл. по 600 мг № 30	
		ЕФКУР, EFV	табл. по 600 мг № 60	

АРВП, розроблені в рамках зазначених програм.

Література

1. Закон України “Про поставки продукції для державних потреб” від 22.12.1995 № 493/95-ВР. — [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon.nau.ua/doc/?uid=1086.727.1&nobreak=1>
2. Закон України “Про затвердження Загальнодержавної програми забезпечення профілактики ВІЛ-інфекції, лікування, догляду та підтримки ВІЛ-інфікованих і хворих на СНІД на 2009–2013 роки” від 19.02.09 № 1026-VI // Офіц. вісн. України. — 2009. — № 20. — Ст. 20.
3. Методичні рекомендації щодо оцінювання державної політики у сфері профілактики ВІЛ/СНІДу: регіональний вимір / С. М. Серьогін, В. М. Лехан, О. Б. Петряєва та ін. — Д.: ДРІДУ НАДУ, 2007. — 36 с.
4. Аналіз безпеки медичного застосування лікарських засобів в Україні за результатами фармаконагляду 2010 року. — [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.pharmaceutical.kiev.ua/vie>
5. Витяг з реєстру суб'єктів господарювання з виробництва лікарських засобів. — [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.dikl.gov.ua/page/vitchiznyani-virobniki-likarskikh-zasobiv>
6. Електронний ресурс. — Режим доступу: <http://ukraids.gov.ua/index.php/uk/statystyka/likuvannya>
7. Електронний ресурс. — Режим доступу: http://www.who.int/social_determinants/en&spell=1&biw=1071&bih=887